

**Тижневий інтенсив
«На одній хвилині разом»**

ТРЕНІНГ

**«СТРЕС-МЕНЕДЖМЕНТ:
СЕКРЕТИ НАБУТТЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ
РІВНОВАГИ»**

Майстерка №5

**Спікер Тетяна Нечипорук,
психолог КУ «ЦПРПП»**

ЗНАЙОМА СИТУАЦІЯ?

**СТРЕС ЗАВАЖАЄ
ЗОСЕРЕДИТИСЯ
НА ЗАВДАННЯХ**

**РЕАКЦІЯ НА РІЗНІ
СИТУАЦІЇ СТАЛА
ЗНАДТО
БУРХЛИВОЮ**

**В ЖИТТІ ТА НА
РОБОТІ СТАЛО
ЗНАДТО
БАГАТО
КОНФЛІКТІВ**

**ПОСТІЙНИЙ
ТРИВОЖНИЙ
СТАН**

**ПРЕРЕТВОРИТИ
СТРЕС НА
СОЮЗНИКА**

**ПІДВИЩИТИ
ЯКІСТЬ СВОГО
ЖИТТЯ**

**ПІДВИЩИТИ
СВОЮ
СТРЕСОСТІЙКІСТЬ**

**ОТРИМАТИ ДОДАТКОВІ
ЗНАННЯ З РОЗВИТКУ
СТРЕСОСТІЙКОСТІ**

**ЗАВДАННЯ
ТРЕНІНГУ:**

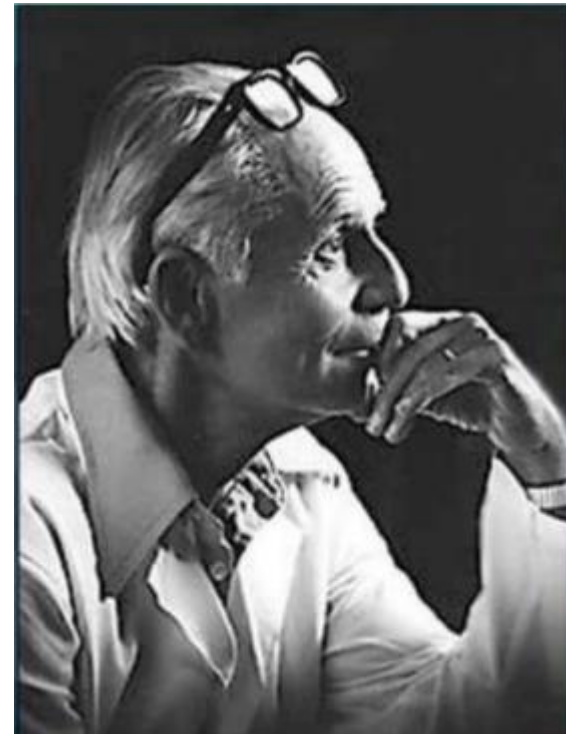
Що таке стрес?

Стрес (від [англ.](#) *stress* — напруга, тиск) — неспецифічна реакція організму у відповідь на дуже сильну дію (подразник) зовні, яка перевищує норму, а також відповідна реакція нервової системи

Стрес - це не те, що з вами сталося, а те, як ви це сприймаєте.

Ганс Сельє

НЕГАТИВНИЙ (ДИСТРЕС)

стрес, який
шкодить організму
(горе, нещастя,
нездужання,
нестаток)

ПОЗИТИВНИЙ (ЕУСТРЕС)

стрес, який підвищує
стійкість організму до
шкідливих
чинників, допомагає в
тій чи іншій ситуації,
відчути себе сильніше,
підвищує
психологічну і
фізичну витривалість

Види стресів

ФІЗІОЛОГІЧНИЙ

надмірне фізіологічне навантаження, висока або низька t° , фізичні травми, інфекції, больові відчуття, мігрень, язва, гіпертонія, серцеві болі

ПСИХОЛОГІЧНИЙ

загроза, небезпека, образа, інформаційне перевантаження, роздратованість, втрата апетиту, депресія

Типи стресів

1. Ваше ставлення до події має носити позитивне забарвлення.
2. Наявність у вас позитивного досвіду та хорошого прогнозу на майбутнє.
3. Підтримка соціуму (схвалення дій з боку тих, хто поряд з вами).
4. Наявність достатніх внутрішніх і зовнішніх ресурсів для подолання стресу.

Якщо усі ці умови були дотримані, вітаємо, у вас є всі шанси успішно подолати стресову ситуацію, набутти нових навичок і як бонус – новий позитивний досвід.

Якщо вам пощастило менше, то ви впевнено прямуєте в сторону «дистресу». Коли ми говоримо про стрес в широкому сенсі, то маємо на увазі саме дистрес.

Для того, щоб стрес залишався на рівні «хорошого» (ЕУСТРЕСУ), мають бути виконані чотири умови

*Що таке
стрес?*

**Стресові ситуації, які не
переходять в дистрес – це ресурс
для зростання та змін**

*Стикаючись з невідомим,
ми змушені змінюватися, і,
в результаті – рости над
собою*

Стадії стресу

Початкова стадія

Ознаки перевантаження центральної нервової системи: порушення сну, хронічна втома, головні болі, ознаки депресивного стану, проблеми з пам'яттю, неуважність, відстороненість.

Зміни емоційного фону: підвищення тривожності, преважання емоційного пригніченого стану, дратівливість, можлива алекситимія («заморожений» стан, в якому людина має труднощі з проявом і сприйняттям емоцій). На цій стадії люди можуть перебувати роками.

Ігнорування симптомів може призвести до того, що доведеться приймати спеціальні медпрепарати

Друга стадія

Стадія функціональних розладів. На цьому етапі стрес починає позначатися на системах дихання, кровообігу, травлення, змінюється гормональний фон. Серед симптомів відзначають болі в грудній клітині, проблеми з шлунково-кишковим трактом, підвищення тривожності (це може, у наслідку, призводити до панічних атак)

*Стадії
стресу*

Стадії стресу

Третя стадія

Патологічні наслідки на рівні фізіології – гіпертонія, діабет, ішемічна хвороба серця, виразкова хвороба шлунка, гастрит, проблеми з нирками.

«Я до стресу»

«Я під час стресу»

«Я після стресу»

*Психома
люнок*

Вправа «Прихований стрес»

STRESS

Зазначте приклади, які вас найбільше дратують

1. Хочете зателефонувати, але на лінії постійно зайнято.
2. Коли хтось без зупину дає вам поради.
3. Помічаєте, що хтось стежить за вами.
4. З кимось розмовляєте, а хтось постійно втручається у вашу розмову.
5. Хтось перериває хід ваших думок.
6. Хтось без причини підвищує голос.
7. Погано почуваєтеся, якщо бачите комбінацію кольорів, які, на вашу думку, невдало поєднані.
8. Вітаєтеся з кимось і не відчуваєте у відповідь, що людина привітна до вас.
9. Розмовляєте з людиною, яка вас знає «краще» за вас.

**Стрес не завжди поганий.
Він може допомогти вам залишатися
зосередженими, енергійними і здатними
впоратися з новими викликами. Він тримає вас
у тонусі під час виступу перед великою
аудиторією або при вирішенні кризової
ситуації.**

*Чи
завжди
стрес -
це про
негатив?*

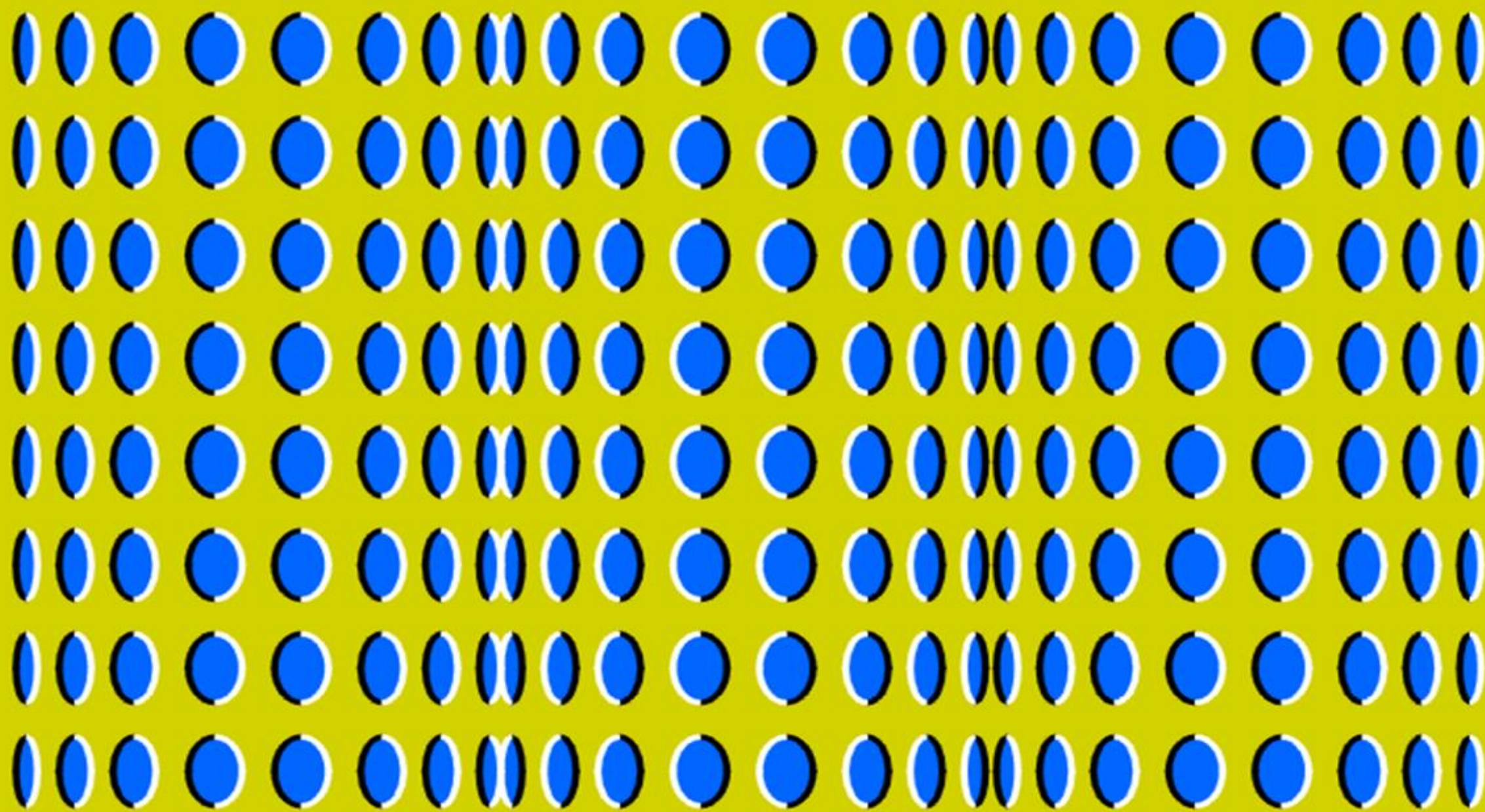
*Тест
«Рівень
стресу»*

Перевірте себе на наявність стресу.

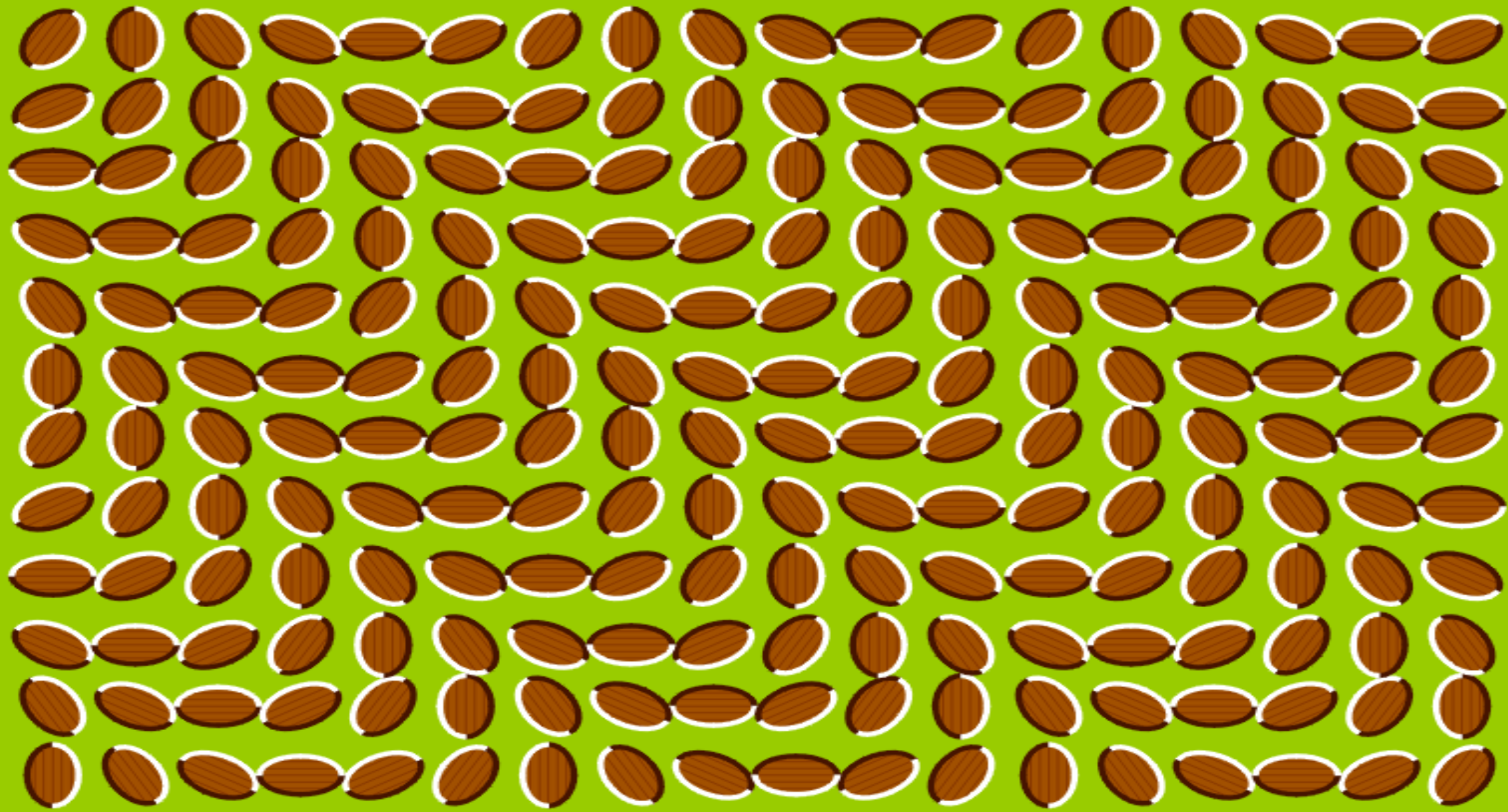
Подивіться уважно на малюнки.

Як по-вашому, вони рухаються?

Чи малюнки абсолютно статичні?

Тест визначає рівень стресу, з яким може впоратися доросла людина.

Чим повільніше рухаються елементи малюнка, тим краще Ви здатні контролювати стрес.

Якщо ви помітили у себе будь-які ознаки стресового розладу, то:

- 1) зверніться до лікаря;
- 2) постарайтеся знайти причину, так званий стресор, який є подразником і причиною стресового стану;
- 3) влаштуйте собі «профілактику стресових станів»

Хороша новина — чим більше ми тренуємося, тим кращою буде наша стресостійкість.

*Куди
бігти і
що
робити?*

Що можна зробити?

1. Прогулянка на свіжому повітрі та зміна звичного середовища.
2. Фізичні вправи або будь-який вид активності, щоб скинути напругу.
3. Музикотерапія і кольоротерапія (ви можете використовувати музику, щоб розгрузити нервову систему, а також візуальні джерела задоволення).
4. Психотерапія, безумовно. Усвідомлення причин і своїх реакцій на оточуючих – один з кращих профілактичних заходів будь-якого стресу.
5. В стресовому стані краще відмовитися від алкоголю, зменшити вживання кофеїну (для зниження збудливості нервової системи).
6. Постарайтеся виключити спілкування з людьми, поруч з якими ви відчуваєте будь-яку емоційну депривацію (скорочення або повне позбавлення можливості задовольняти основні потреби) – простіше кажучи, з неприємними для вас людьми.

Лінія часу

Сядьте, заплющіть очі та уявіть певний відрізок свого життя. Картинка може бути різною — у когось лінія, в когось спіраль тощо.

На цьому відрізку треба позначити подію, яка вивела з рівноваги, та виміряти рівень напруги за 10-бальною шкалою.

Наприклад, суперечку з колегою ви оцінили у 8 балів. Потім перемістіться далі по лінії, збільшуючи відрізок життя, і озирніться на вашу «травмуючу» подію. Знову оцініть напруження — зазвичай в такій перспективі його рівень знижується.

Ця техніка дозволяє побачити, що ваш випадок — лише пересічний життєвий епізод. На щастя, з плином часу ми сприймаємо негативні події як менш емоційно значущі.

Кінотеатр

Закрийте очі та уявіть себе в кінотеатрі. На великому екрані з потужним звуком демонструється фільм — ваша стресова ситуація. Ви чуєте, як люди відгукуються про те, що сталося, обговорюють вас, ваші дії. Відзначте рівень внутрішнього напруження. Потім спробуйте ту ж ситуацію відобразити як чорно-білу стрічку німого кіно. Який зараз рівень стресу? Припускаю, що він буде меншим. Третя демонстрація відбувається на квадратику в куточку екрану, який займає всього 5% від загальної площі. Знову ж таки — в чорно-білому форматі та без звуку. Напруження буде мінімальним, оскільки ми позбавили ситуацію емоційного забарвлення.

*Психотехніки
підвищення
стресостійкості*

Психотехніки підвищення стресостійкості

Ліфт

Уявіть себе на першому поверсі хмарочоса і оцініть рівень напруження. Ви заходите у прозорий ліфт. Натисніть кнопку верхнього поверху і поступово піднімайтеся вгору. Внизу лишається ваша «ситуація». Ви піднімаєтеся над нею, вже не чуєте обговорень, оцінок, припущень. А на 101 поверсі виміряйте напруження. Рівень обов'язково знизиться, і ви відчуєте сили рухатися далі.

Вправа «Ритмічне дихання»

*Психотехніки
підвищення
стресостійко
сті*

Помітивши, що ви починаєте хвилюватися, напружуватися, обурюватися, починайте дихати за таким принципом: вдихаючи, рахуйте до трьох, видихаючи, також рахуйте до трьох. Потім спробуйте зробити видих іще тривалішим: видихаючи, рахуйте до п'яти, до семи тощо.

Вправа «Настрій»

Кілька хвилин тому ви почули погану новину чи закінчилася неприємна розмова...

Як зняти неприємний осад?

Візьміть фломастери. Розслаблено, лівою рукою намалюйте абстрактний малюнок: кольорові нитки, лінії-сюжети, фігури.

Важливо: повністю зануртеся у свої переживання, виберіть колір, проведіть лінії так, як вам хотілося б, щоб вони цілком збігалися з вашим настроєм.

Намагайтеся уявити собі, що ви переносите свій сумний настрій на папір.

Закінчили малюнок?

А тепер перегорніть аркуш і на звороті напишіть 5—7 слів, які відображають ваш настрій, ваші почуття. Довго не думайте і не намагайтеся бути ввічливими: необхідно, щоб слова виникали спонтанно, без спеціального контролю.

Після цього ще раз продивіться ваш малюнок, ніби заново переживаючи свій настрій, перечитайте слова, і з задоволенням, емоційно, розірвіть аркуш, викиньте його в кошик.

*Психотехніки
підвищення
стресостій
кості*

Вправа «Стирання інформації»

*Психотехніки
підвищення
стресостійко
сті*

Розслабтеся. Заплющте очі. Уявіть, що перед вами лежить чистий аркуш паперу, олівці, гумка. Подумки намалюйте на аркуші негативну ситуацію, яку б вам хотілося забути. Це може бути реальна картинка, образна ситуація. Подумки візьміть гумку й послідовно «витирайте» з аркуша цю негативну інформацію, доки не зникне ця картинка. Знову заплющте очі й уявіть собі той самий аркуш паперу. Якщо картинка не зникла, знову візьміть гумку й «витирайте» її до повного зникнення.

Вправа «Рахунок»

Почніть рахувати від 10 до 1, на кожному рахунку роблячи вдих і повільний видих. (Видих має бути помітно довше вдишу.)

Заплющіть очі. Знову порахуйте від 10 до 1, затримуючи подих на кожному рахунку. Повільно видихайте, уявляючи, як з кожним видихом зменшується й нарешті зникає напруження.

Не розплющуючи очі, рахуйте від 10 до 1. Цього разу уявіть, що видихуване вами повітря пофарбоване в теплі пастельні тони.

кожним видихом кольоровий туман стає густішим, перетворюється на хмари.

Пливіть ласкавими хмарами доти, поки очі не розплющатся самі.

Щоб знайти потрібний ритм рахунку, дихайте повільно й спокійно, відгороджуючись від усіляких хвилювань за допомогою уяви. Цей метод дуже добре послаблює стрес.

Через тиждень почніть рахувати від 20 до 1, ще через тиждень — від 30, і так до 50.

*Психотехніки
підвищенн
я стресостій
кості*

Дорога життя

Зобразіть дорогу у вигляді трьох кіл:

коло минулого

коло теперішнього;

коло майбутнього

*Психотехніки
підвищення
стресостійкості*

1. Поговоріть із кимось.
2. Піклуйтеся про себе.
3. Не жертвуйте сном.
4. Визначте пріоритети та організуйте робочий час:
  - створіть збалансований графік;
  - плануйте регулярні перерви;
  - встановіть здорові особисті межі.
5. Позбудьтеся шкідливих звичок, які продукують робочий стрес.
6. Формуйте навички релаксації:
  - змініть обстановку, якщо це можливо;
  - займіться якоюсь справою;
  - послушайте улюблену заспокійливу музику.

*Поради
як знизити
рівень
напруження
підвищити
власну
стресостій
кість*

Факти про стрес

1. Найбільш глибокий стрес людина отримує не від ситуації, а від того що не знає, як на неї реагувати. **Висновок:** працюємо над своїми реакціями на різні подразники.

2. Рівень кортизола (гормон стресу) підвищується, коли людина постійно знаходиться в шумній обстановці.

Висновок: перебувати у тиші більш терапевтично.

3. Стресові ситуації записуються в тілі, в м'язах.

Висновок: фізичні вправи обов'язкові для високого рівня стресовитривалості.

4. Короткостроковий стрес (адреналін) в невеликих дозах корисний для організму, він активізує імунні процеси. При помірному стресі активно формуються нейрони, клітини мозку.

Висновок: обливатися холодною водою, пробувати іноді екстремальні розваги або види спорту - корисно.

5. Перебування в постійних стресових ситуаціях – дуже шкідливо для людини, адже організм до них поступово пристосовується і починає сприймати дисбаланс, як норму.

Висновок: не дозволяти, ні в якому разі, накопиченню стресу. Якщо не можете подолати самі стрес - обов'язково зверніться до фахівця. Таким чином ви збережете своє здоров'я.

Енергетична їжа, яка допомагає нейтралізувати наслідки стресу та підвищити імунітет

1. Зелені коктейлі.
2. Фруктово-овочеві фреші.
3. Ягоди.
4. Чорний шоколад.
5. Спіруліна, мигдаль, імбир, лимон.
6. Кінза, насіння Чіа та льону.
7. Фініки.
8. Чай матча, зелений чай.

Антистресові масла

Лимон - підвищує настрій і працездатність.

М'ята - активізує розумову і фізичну працездатність, підвищує концентрацію, має протизапальну і седативну дію.

Лаванда - одне з найдієвіших заспокійливих засобів.

Троянда - має найвищу частоту вібрацій серед ефірних масел, створює почуття балансу і гармонії.

Клементин - потужний антидепресант.

*Корисні
нотатки*

Корисні нотатки

Антистресові вітаміни, мікроелементи

1. Омега 3
2. Усі вітаміни групи В, особливо В12
3. Вітамін С
4. Магній
5. Цинк

Трави які заспокоюють нервову систему

1. Валеріана
2. Пустирник
3. М'ята
4. Ромашка
5. Меліса
6. Хміль
7. Материнка

Дякую за увагу